

היועץ המשפטי לממשלה

ע"י ב"כ עו"ד מפרקליטות המדינה

מרחוב קריית המדע 5, בנין B3, קומה 5, הר חוצבים

ירושלים, 9777605

טל': 0733-929630; פקס': 02-6467038

המערער

-נגד-

1. רויטל ממון

2. שרלי אלמלם

ע"י ב"כ עו"ד אדי בליטשטיין

מרחוב סחרוב 22, ראשון לציון (משרד 210), 7570729

טל': 03-6427876; פקס': 03-4704697

3. Alia – Royal Jordinian Airlins Co

ע"י ב"כ עו"ד משה לשם

מרחוב בלפור 13, תל-אביב, 6521127

טל': 03-6290780; פקס': 03-6290789

המשיבים

סיכום טענות מטעם היועץ המשפטי לממשלה

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד, היועץ המשפטי לממשלה מתכבד להגיש בזאת את סיכום טענותיו בהליך. לאור כל שיפורט וינומק להלן, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבל את הערעור, לבטל את פסק דינו של בית משפט קמא הנכבד,¹ ולהורות על דחיית הסדר הפשרה בתובענה הייצוגית שהגישו המשיבים לאישורו של בית משפט קמא, במתכונתו הנוכחית.

¹ פסק הדין מסומן כמוצג א'.

א. רקע נדרש – ההליכים שהתנהלו עד כה

1. המשיבים 1-2 (להלן: "התובעים") הגישו בקשה לאישור ניהול תובענה כייצוגית נגד המשיבה 3 (להלן: "המשיבה"). מסומנת כמוצג ב'. בקשת האישור עסקה בביטולי טיסות על ידי המשיבה מירדן לישראל ומישראל לירדן במהלך מבצע "צוק איתן", מבלי שהוחזרה עלות כרטיסי הטיסה ומבלי ששולם הפיצוי הקבוע בחוק שירותי תעופה.²
2. ביום 27.9.2016, בית משפט קמא הנכבד אישר את ניהול התובענה כייצוגית, בשינויים מסוימים מהמבוקש (להלן: "ההחלטה"). בהחלטה נקבע, כי יש לאשר את התובענה כייצוגית, ביחס לאי החזרת תמורת כרטיסי הטיסה שבטלן, כשלא סופקו כרטיסי טיסה חלופיים (והגם שניתנו פתרונות יבשתיים).³ בסעיף 44 להחלטה נאמר, שסעיף 6(א)(2) לחוק שירותי תעופה פוטר מהשבת תמורת הכרטיס, רק במקרה שבו סופק כרטיס טיסה חלופי, ולכן יש אפשרות סבירה שהתובענה תתקבל וקבוצת הנוסעים "זכאית לכאורה לפי הוראות החוק להחזר תמורת הכרטיס ולמצער הקבוצה כולה זכאית לבחון את זכותה זו בתובענה".
3. התובעים הגישו בקשת רשות ערעור נגד ההחלטה, המאשרת כאמור, את ניהול התובענה כייצוגית (רע"א 8491/16). בקשת רשות הערעור נדחתה על ידי כב' הנשיאה השופטת חיות.⁴ נקבע, שבוססה "אפשרות סבירה שהתובענה הייצוגית תוכרע לטובת הקבוצה המיוצגת".
4. בהמלצת בית משפט קמא הנכבד, הצדדים ניהלו הליך גישור שבסיומו הגישו בקשה לאישור הסדר פשרה.⁵ בהסדר הוסכם, שסכום הפיצוי הכולל לחברי הקבוצה יעמוד על סך של 1.53 מיליון ש"ח וכל חבר קבוצה יהיה זכאי לקבל החזר בסך של 1100 ש"ח. כל חבר קבוצה יוכל לפנות למשיבה תוך 45 ימים מעת פרסום המודעה על הסדר הפשרה, לשם קבלת ההחזר, אולם במידה שסכום ההחזר הכולל ינוצל טרם שיעברו 45 ימים, לא ישולם פיצוי נוסף לחברי הקבוצה שיפנו (ואף אם יפנו בתוך 45 ימים), כלומר "כל הקודם זוכה". אם סכום ההחזר לא ינוצל במלואו בתקופת 45 הימים האמורה, תינתן לחברי הקבוצה תקופה נוספת של 45 ימים לממש את זכאותם להחזר, ואם תיוותר יתרה לא מנוצלת לאחר 90 ימים היא תועבר לקרן לניהול וחלוקת כספים (להלן: "הקרן") שהוקמה מכוח סעיף 27 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות" או "החוק").
5. בהסדר הפשרה הוסכם, שהמשיבה לא תידרש לאתר באופן פרטני את חברי הקבוצה, אלא תסתפק בפרסום ההסדר בשני עיתונים יומיים ובאתר המרשתת של משרד באי כח התובעים, וחברי הקבוצה יקבלו את ההחזר לאחר שיפנו באופן יזום וישלחו לבאי כח התובעים בדואר אלקטרוני צילום דרכון, כרטיס טיסה והמחאה מבוטלת.
6. ראוי לציין, שהגדרת הקבוצה בהסדר הפשרה כוללת אך נוסעים שרכשו כרטיס טיסה מהמשיבה לטיסות שהתקיימו בתאריכים 23.7.2014 עד 21.8.2014; טיסתם בוטלה על ידי המשיבה בקטע הטיסה שבין ישראל לירדן או ירדן לישראל; לא ניתן להם כרטיס טיסה חלופי; והם לא קיבלו החזר תמורת הכרטיס או פיצוי.
7. היועץ המשפטי לממשלה הגיש לבית משפט קמא הנכבד את התנגדותו המנומקת להסדר הפשרה.⁶ ההערות המרכזיות נגעו לשיטת "כל הקודם זוכה", לדרך פרסום ההסדר ולפיצוי בחסר לפחות ביחס לחלק מחברי הקבוצה.

² חוק שירותי תעופה (פיצוי וסיוע בשל ביטול טיסה או שינוי בתנאיה), התשע"ב-2012 (להלן: "חוק שירותי תעופה").

³ ראו: סעיפים 39-44 להחלטה. ההחלטה המאשרת את ניהול התובענה כייצוגית מסומנת כמוצג ג'.

⁴ החלטה מיום 23.2.2017, פורסמה בנבו, מסומנת כמוצג ד'.

⁵ להלן גם: "הבקשה". הבקשה מסומנת כמוצג ה'.

⁶ ההתנגדות מסומנת כמוצג ו'.

ב. פסק דינו של בית משפט קמא

8. פסק הדין הורה על אישור הסדר הפשרה תוך דחיית התנגדות היועץ המשפטי לממשלה בעיקרה.
9. פסק הדין לא התייחס לסוגיה של מתווה "כל הקודם זוכה", אף שעמדה בליבת ההתנגדות.
10. פסק הדין קבע, שההסתפקות בפרסום בעיתונות היא ראוייה היות שזו הדרך שנקבעה בחוק תובענות ייצוגיות ורק כשיתקיימו "טעמים בעלי משקל" יהיה מקום להוסיף דרישת פרסום אחרת ונקבע, שטעמים כאלה לא הובאו.
11. עוד נקבע, כי העובדה שאושר ניהול התובענה כייצוגית בהחלטה שיפוטית מפורטת "אין לה משקל של ממש בהערכת הסיכונים והסיכויים" בנסיבות העניין, לנוכח הערת כב' הנשיאה חיות במסגרת בקשת רשות הערעור, שקיימת שאלה הדורשת ליבון (בנוגע ליחס בין חוק שירותי תעופה לחוק התובלה האווירית, התש"ס-1980 (להלן: "**חוק התובלה האווירית**")), ולנוכח האפשרות שמיצוי הדיון בתביעה היה עשוי להביא לתוצאה שהתובענה תידחה.

עמדת היועץ המשפטי לממשלה בהרחבה

ג. השלכות ההחלטה בדבר אישור ניהול התובענה כייצוגית על בחינת הסדר הפשרה

12. תחילה, יתייחס היועץ המשפטי לממשלה לשאלת השלכות אישור ניהול התובענה כייצוגית, על בחינת הסדר הפשרה.
13. בסעיף 15 להתנגדות, ציין היועץ המשפטי לממשלה, שככלל וכך גם במקרה דנן, "**כאשר מדובר בהסכם פשרה לאחר שהתובענה אושרה נדרשת בחינה קפדנית במיוחד, הבוחנת כי הסכם הפשרה אינו פוגע בזכויות הקבוצה**".
14. בפסק דינו לא קיבל בית משפט קמא הנכבד את גישת היועץ המשפטי לממשלה בעניין (ראו בסעיף 11 לפסק הדין). עיון בפסק הדין מעלה, שלנקודת מוצא זו של בית המשפט, לפיה לאישור ניהול תובענה כייצוגית אין משקל ממשי בבחינת הסדר הפשרה, **הייתה השפעה על ההכרעה האופרטיבית לדחות את התנגדות היועץ המשפטי לממשלה**.⁷
15. היועץ המשפטי לממשלה סבור, **שטעה בית משפט קמא**. אכן, החלטה המאשרת ניהול תובענה כייצוגית אינה מכריעה, בדרך כלל, באופן סופי בעילת התביעה. כפי שנקבע בסעיף 8(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות ביחס לשאלות המשותפות הנדונות בבקשת האישור, לשם אישור התובענה די, "**שיש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה**".⁸ אולם, לא מדובר בנטל קל, וזאת לנוכח המשמעויות הכלכליות והציבוריות הכרוכות בהחלטה על אישור ניהול התובענה כייצוגית. כפי שנקבע בעניין **מגדל**,⁹ נטל זה אינו "קל כנוצה" אלא "**על התובע הייצוגי להרים נטל ראשוני – נטל שיש לתת לו משמעות, מבלי שיהיה כבד ממש**" (סעיף 59 לפסק הדין של כב' השופט ברק ארז). עוד הוטעם שם, שמדובר ברף מחמיר יותר מהרף המצדיק שלא לסלק על הסף תביעה אזרחית רגילה, ויש לשכנע את בית המשפט בקיומה של עילת תביעה "**במידת הסבירות הראויה ולא על פי האמור בכתב התביעה בלבד**" (שם, בסעיף 41); "**על התובע הייצוגי להניח בפני בית המשפט תשתית משפטית וראייתית התומכת לכאורה בתביעתו**", ו-"**בית המשפט שדן בבקשה נדרש להיכנס לעובי הקורה, ולבחון היטב – משפטית ועובדתית – האם מתקיימים התנאים לאישור התובענה כייצוגית**" (שם). ראו גם בפסק דינו של כב' השופט דנציגר שם, שבשלב אישור ניהול התובענה כייצוגית עילת

⁷ ראו בסעיפים 11-14 לפסק הדין.

⁸ אמנם, קיימים מקרים חריגים שבהם כבר בשלב האישור יכריע בית המשפט בעילת התביעה לגופה ולא רק ברמה הלכאורית. לדיון בסמכות זו לאחרונה ראו: ע"א 9294/16 שמעון נ' חברת איי די איי חברה לביטוח בע"מ (פורסם בנבו, 4.2.2020).

⁹ רע"א 3489/09 מגדל חברה לביטוח בע"מ נ' חברת צפוי מתכות עמק זבולון בע"מ (פורסם בנבו, 11.4.2013).

התביעה נבחנת במישור הלכאורי, אולם מדובר ברף משפטי שיש לעמוד בו והקלה ברף זה מעבר לנדרש "עלולה לגרום תוצאות שלהן השלכות מערכתיות בלתי רצויות, הן על מערכת המשפט והן על המשק וחיי המסחר והכלכלה".¹⁰

16. גם בענייננו, היועץ המשפטי לממשלה סבור, שלא ניתן לומר כפי שנקבע בפסק הדין, שהחלטה המאשרת "אין לה משקל של ממש בעת הערכת הסיכונים והסיכויים". ההחלטה המאשרת מצאה, כי קיימת אפשרות סבירה שהתובענה הייצוגית תוכרע לטובת הקבוצה (ראו גם בפסק הדין קמא בסעיף 11). הגם שמדובר בקביעה לכאורית, היועץ המשפטי לממשלה סבור, שיש לה משקל ממשי בבחינת ההסדר, בחובה לוודא שהוא אינו פוגע בזכויות הקבוצה שעומדת לה לכאורה עילה מבוססת, ובטיב הבחינה הנדרשת בנוגע לשאלה, האם הפיצוי שנקבע בהסדר הוא ראוי. כך, היועץ המשפטי לממשלה נותן משקל להחלטה שאישרה ניהול תובענה כייצוגית כאשר הוא בוחן הסדרי פשרה בהתאם להוראות סעיף 18 לחוק, וברי שגם הצדדים עצמם שוקלים זאת במסגרת בחינת סיכויי וסיכונים ההליך.

17. פסק הדין של בית משפט קמא מפנה בסעיף 11, להחלטת כב' הנשיאה חיות בבקשת רשות הערעור, שם נאמר, שקיימות שאלות שדורשות ליבון במסגרת התובענה, בנוגע ליחס בין חוק שירותי תעופה לחוק התובלה האווירית. בעניין זה יש להבהיר, שבסופו של דבר כב' הנשיאה חיות ראתה לנכון לקבוע, כי בוססה "אפשרות סבירה שהתובענה הייצוגית תוכרע לטובת הקבוצה המיוצגת וזאת גם בשים לב לשאלות המתעוררות בנוגע ליחסי הגומלין בין דברי החקיקה השונים הנוגעים לענייננו". כמו כן, לצד הערת כב' הנשיאה חיות על קושי מסוים ליישב בין שני החוקים, הרי שבסופו של דבר קבעה הנשיאה, כי מדברי ההסבר לחוק שירותי תעופה עולה "כי המחוקק היה מודע להוראות חוק התובלה האווירית ולהוראותיה של אמנת מונטריאול בעת שחוקק את חוק שירותי תובלה"¹¹ וביקש להוסיף עליהן... בנוסף על כך, בסעיף 6(ה)1 לחוק שירותי תעופה התייחס המחוקק מפורשות למצב שבו "הטיסה בוטלה בשל נסיבות מיוחדות שלא היו בשליטתו" של המוביל האווירי ולא מצא לנכון לסייג את זכות ההשבה הקבועה בסעיף 6(א)2 במצבים אלו".¹² על כן, ברור מהחלטת כב' הנשיאה חיות, שגם אם קיימות שאלות הדורשות ליבון נוסף, קביעת בית המשפט העליון (כמו זו של בית משפט קמא) הייתה, שקיימת אפשרות סבירה שהתובענה תוכרע לטובת הקבוצה.

משאלה הם פני הדברים, היועץ המשפטי לממשלה סבור (בניגוד לגישת בית משפט קמא הנכבד), שיש משקל ממשי לנקודת מוצא זו, הדורשת לבחון את הסדר הפשרה באופן מוקדם. על בסיס נקודת מוצא זו, של עילת תביעה שנמצאה כמבוססת ברמה הלכאורית, יפנה עתה היועץ המשפטי לממשלה להבהיר את השגותיו על קביעות פסק הדין.

ד. "כל הקודם זוכה"

18. אחד הנימוקים המרכזיים להתנגדות היועץ המשפטי לממשלה להסדר הפשרה התייחס לסוגיית "כל הקודם זוכה". נימוק זה, צוין בסעיף 9 לפסק הדין כנימוק ראשון בין נימוקי ההתנגדות. עם זאת, בפסק הדין לא הובא באופן כלשהו נימוק מדוע מצא בית משפט קמא לאשר את הסדר הפשרה (לרבות מתווה הפיצויים בשיטת "כל הקודם זוכה"), חרף הבעיות המהותיות הכרוכות במתווה זה, כפי שפרט היועץ המשפטי לממשלה בהתנגדותו.

19. היועץ המשפטי לממשלה סבור, שדי באי ההנמקה כשלעצמה, כדי להצדיק את קבלת הערעור.

¹⁰ כב' השופט פוגלמן בפסק דינו שם (בדעת מיעוט) אמנם ציין שמדובר ב-"בחינה מקדמית ולכאורית" (סעיף 11), וכי מדובר בנטל מופחת מזה המוטל על תובע בתביעה רגילה להוכיח תביעתו (סעיף 12), אולם גם משיטתו עולה שמדובר ברף משמעותי שיש לעמוד בו, שמשמעותו היא קביעה לכאורית בדבר סיכויי התובענה להתקבל, הגם שיתכן שבסופו של יום התובענה תידחה (ראו בסעיפים 14-15 לפסק הדין).

¹¹ הטעות במקור. צריך לומר: "חוק שירותי תעופה".

¹² ראו קביעות דומות של בית משפט קמא עצמו, בסעיף 22 להחלטה המאשרת את ניהול התובענה כייצוגית.

כבר נקבע בעניין לוי¹³ (בסעיף 13) כי: **"אחת החובות שהטיל המחוקק על בית המשפט היא חובת הנמקה מוגברת להחלטה לאשר או לדחות הסדר פשרה"**. באותו עניין נקבע, שהגם שלא ניתן לומר שההחלטה שניתנה על ידי בית המשפט המחוזי בעניין לוי אינה מנומקת, אולם **"היא אינה ממלאת אחר דרישת ההנמקה המוגברת שבחוק"**.

כך גם בענייננו, פסק הדין לא התייחס באופן קונקרטי לסוגיה העקרונית של "כל הקודם זוכה" שעומדת בליבת הסדר הפשרה ובליבת התנגדותו של היועץ המשפטי לממשלה להסדר הפשרה. ההערות הכלליות של פסק הדין אודות המשאבים שהשקיעו הצדדים בהליך והאמירה הכללית על סיכוני ההליך, אינן עומדות ברף דרישת ההנמקה המוגברת.

20. דין הערעור בסוגיית "כל הקודם זוכה" **להתקבל גם לגוף הדברים**. בסעיף 33 לבקשה לאישור הסדר הפשרה נקבע: **"סכום הפיצוי ישולם על בסיס כל הקודם זוכה. ככל שסכום הפיצוי ינוצל טרם יחלפו 45 ימים ממועד פרסום המודעה, לא ישולם פיצוי נוסף כלשהו למי מהפונים"**. כמו כן נקבע, בסעיף 26 לבקשה: **"סכום הפיצוי המקסימלי בו תישא המשיבה לחברי הקבוצה יעמוד על סך של 1.53 מיליון ש"ח"**. עוד נקבע בסעיף 4 לבקשה, כי פסק הדין יחול על כל חברי הקבוצה ומשמעות הדבר היא, שיחול עליהם מעשה בית דין (כפי שאכן נקבע ברורות בסעיף 15 לפסק הדין).

21. הרי, שמשמעות מכלול ההוראות האמורות היא, שחבר קבוצה, שבוטל כרטיס הטיסה שלו, ולא קיבל כרטיס טיסה חלופי ואף פנה לקבלת החזר תוך 45 ימים מפרסום המודעה על הסדר הפשרה, לא יקבל פיצוי או השבה כלשהי ואף יחול בעניינו מעשה בית דין שימנע ממנו לתבוע את המשיבה בעניין בהליך נוסף, וזאת במידה שסך הפיצוי הכולל שהמשיבה שילמה לחברי קבוצה אחרים הגיע לסך של 1.53 מיליון ש"ח. כך, למרות שאותו חבר קבוצה שלא קיבל את ההשבה המגיעה לו מחמת המתווה של "כל הקודם זוכה", זכאי לכך בדין, בהתאם לחוק שירותי תעופה.

היועץ המשפטי לממשלה סבור שמדובר **בתוצאה קשה**, שעומדת **בסתירה מובהקת** לעקרונות היסוד של החוק בדבר מתן סעד לנפגעים מהפרת הדין (ראו סעיף 1(3) לחוק). אין מקום לאשר את ההסדר, כל עוד הוא כולל מתווה זה.

22. ניתן במקרים המתאימים, במסגרת הסדר פשרה, להגביל את פרק הזמן שבו יכול חבר קבוצה לפנות לקבל את הפיצוי המגיע לו בדין, כל עוד מדובר בתקופה סבירה בהתאם לנסיבות. גם כעת, היועץ המשפטי לממשלה אינו מתנגד באופן עקרוני לקביעת תקופה של 90 ימים, שרק מי שיפנה במהלכה יוכל לקבל פיצוי (אך זאת בכפוף לכך שייערך פרסום ראוי של הסדר הפשרה, בניגוד להוראות ההסדר הנוכחי, כדלהלן). אולם, עניינו של מתווה "כל הקודם זוכה" **שונה לחלוטין**. כפי שנקבע בהסדר, חבר קבוצה לא יהיה זכאי לפיצוי, גם אם יפנה במסגרת הזמנים שנקבעה, וזאת רק מהסיבה שהסך הכולל של הפיצוי שנקבע שולם לחברי קבוצה אחרים. **היועץ המשפטי לממשלה סבור, שאין מקום לאשר מתווה כזה**.

23. בנוסף, הכרעה בזכויותיהם של חברי הקבוצה צריכה להיעשות על בסיס ענייני ומשפטי. כך, גם אם מדובר בהסדר פשרה. אין כל הצדקה לכך, שחבר קבוצה יאבד את זכותו שבדין לקבל החזר כספי, למרות שהוא עומד בתנאי הזכאות ופנה בתוך המועד שנקבע בהסדר, רק בגלל שחברי קבוצה אחרים פנו לפניו. לעובדה זו אין רלוונטיות לזכויות המשפטיות שבנדון והיא **לא יכולה לגרום לביטול זכויות שבדין**. זכויות משפטיות אינן צריכות להיות מוכרעות על בסיס יצירת **תחרות** בין חברי הקבוצה. כך בדומה, לאופן שבו הדבר היה נעשה לו התובענה הייתה מוכרעת בפסק דין.

24. המתווה האמור גם נותן **יתרון שרירותי** לחברי קבוצה, אשר באופן מקרי יש באפשרותם לאתר בנקל ראיות או מסמכים המבססים עבורם את תנאי הזכאות, או שנודע להם על הסדר הפשרה במועד מוקדם יותר. פיצוי בדרך זו, עשוי לפגוע

¹³ רע"א 3832/17 לוי נ' פסגות קופות גמל ופנסיה בע"מ (פורסם בנבו, 4.7.2017) (להלן: "עניין לוי").

26. זאת ועוד: בנסיבות העניין, אישור הסדר הפשרה **אינו עולה בקנה אחד** עם הוראות סעיף 19(ג)(2)(א) לחוק תובענות ייצוגיות הקובע, שבהחלטה אם לאשר הסדר פשרה על בית המשפט להתייחס, בין היתר, לשאלת "**הפער בין הסעד המוצע בהסדר הפשרה לבין הסעד שחברי הקבוצה היו עשויים לקבלו אילו היה בית המשפט מכריע בתובענה הייצוגית לטובת הקבוצה**" ועם הוראות סעיף קטן (ה) שם, הקובע שעל בית המשפט להתייחס לסיכונים ולסיכויים שבהמשך ניהול ההליך מול יתרונותיו וחסרונותיו של הסדר הפשרה. היות שכבר נקבע על ידי בית המשפט המחוזי (בהחלטה המאשרת) ועל ידי בית המשפט העליון (בבקשת רשות הערעור), **שקיים ביסוס לכאורי לעילת התובענה**, הרי שנראה שהותרת חברי קבוצה במסגרת הסדר הפשרה ללא כל סעד רק מהטעם שחברי קבוצה אחרים קדמו להם, **אינו עולה בקנה אחד** עם הסיכויים הטובים, שבמידה שבירור התובענה היה ממוצה, חברי הקבוצה היו זוכים בפסיקת סעד לטובתם. אכן, אפשר שהסיכונים שעומדים לפני התובעים, מצדיקים מתן סעד מופחת במסגרת הפשרה ובלי לקבוע מסמרות, אולם הם **בוודאי אינם מצדיקים** הותרת חברי קבוצה **ללא כל סעד**, למרות שיפנו לקבלת ההחזר במועד.

[illegible]

על כן, התנגדות היועץ המשפטי לממשלה למתווה של "כל הקודם זוכה" אינה התנגדות עקרונית בלבד או תאורטית, אלא נוגעת **באופן מעשי ואופרטיבי** לחובה לדאוג לכך שחברי הקבוצה לא יאבדו את זכותם, מסיבות שאינן רלבנטיות.

29. טעה בית משפט קמא הנכבד גם בקביעתו: "ממילא חברי הקבוצה הפוטנציאלית אינם יכולים לתבוע כיום את

¹⁵ השוני נובע משתי מחלוקות שונות: בין התובעים למשיבה: השאלה האם מתן כרטיס טיסה חלופי לאחר סיום מבצע צוק איתן, פוטר את המשיבה מהשבת תמורת כרטיס הטיסה שבוטל, גם אם לא יוכח שהנוסעים זימו את הדחית מועד הטיסה, והשאלה האם יש לקזז מסכום ההחזר לחברי הקבוצה פיצוי ששולם לחברי קבוצה על ידי חברת רום תעופה (נציגת המשיבה בישראל) ולא על ידי המשיבה עצמה.

הנתבעת מאחר שעל פי הדין הספציפי החל - חלפה תקופת ההתיישנות (סעיף 12). כוונת בית המשפט היא לסעיף 19 לחוק שירותי תעופה הקובע תקופת התיישנות של 4 שנים בנוגע לתביעה בשל הפרת הוראות חוק שירותי תעופה. מכל מקום, טעה בית משפט קמא הנכבד במסקנתו שבענייננו חלה התיישנות. זאת, לנוכח ההוראה המפורשת בסעיף 26 (א) לחוק תובענות ייצוגיות: **"אשר בית המשפט תובענה ייצוגית לפי הוראות סעיף 8, יראו, לענין התיישנות, את כל מי שנמנה עם הקבוצה שהגדיר בית המשפט לפי הוראות סעיף 10 כאילו הגיש תובענה במועד שבו הוגשה הבקשה לאישור"**.

ביום הגשת הבקשה לאישור (13.11.2014), טרם חלפה תקופת ההתיישנות, שהרי התובענה עוסקת בביטול טיסות בשנת 2014, וממילא לא חלה התיישנות על מי מחברי הקבוצה, לנוכח **אישור ניהול התובענה כייצוגית**.

עניין זה רלוונטי בין היתר לסוגיית "כל הקודם זוכה", היות שהסדר הפשרה מביא לאיון זכותם של חברי הקבוצה שיפנו לאחר שיושלם תשלום הסך הכולל של הפיצוי שנקבע תוך החלת מעשה בית דין עליהם ופגיעה בזכויותיהם המהותיות והדיניות, והגם שלא חלפה תקופת ההתיישנות, בהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות.¹⁶

30. עוד יציין היועץ המשפטי לממשלה, שסוגיית "כל הקודם זוכה" **התעוררה לאחרונה במספר הליכים**. בעניין גניס היועץ המשפטי לממשלה הגיש התנגדות להסדר פשרה, בעניין זה. ביום 21.8.2019 ניתנה החלטה על ידי בית המשפט המחוזי בירושלים בעניין, שקבעה: **"נראה לכאורה שהקשיים שבהסדר הפשרה אינם מאפשרים אישורו..."**¹⁷. הסוגיה התעוררה גם במספר הליכים נוספים.¹⁸ הדבר מלמד על השלכות הרוחב של הסוגיה העקרונית שבנדון ועל החשיבות **בהכרעה עקרונית של בית המשפט העליון בסוגיה** שתיצור ודאות משפטית ותמנע הכרעות סותרות.

ה. דרך פרסום הסדר הפשרה ושאלת האיתור הפרטני של חברי הקבוצה

31. בסעיף 1 לבקשה לאישור הסדר הפשרה הסכימו הצדדים, שתפורסם הודעה על הסדר הפשרה בשני עיתונים יומיים (ובאתר המרשתת של בא כוח המייצג). הסדר הפשרה אינו כולל ניסיון כלשהו לאתר את חברי הקבוצה באופן פרטני. בסעיף 21 לבקשה, הסבירו זאת הצדדים על בסיס מסקנת הבודק (שהגיש את חוות דעתו במסגרת הגישור שקדם להסדר הפשרה), שאין אפשרות מעשית לאתר את חברי הקבוצה, היות שרוב חברי הקבוצה רכשו את הכרטיסים באמצעות סוכנויות נסיעות שונות ופרטי הנוסעים אינם מצויים בידי המשיבה.

32. בדו"ח הבודק נאמר (בעמוד 15), כי 10 אחוזים מהכרטיסים נרכשו ישירות מהמשיבה, אך היות שבשנת 2014 לא הייתה חובת תיעוד פרטי ההתקשרות לטענתה, אין ברשות המשיבה מידע אשר מאפשר לה לאתר את הנוסעים כיום, לטענתה. עוד נאמר שם בנוגע לרוב חברי הקבוצה שרכשו את הכרטיסים מסוכני נסיעות, כי **"לכל היותר היא (המשיבה – י.ש.) יכולה לאתר את פרטי ההתקשרות עם סוכן הנסיעות דרכם נרכשו הכרטיסים... נציגי המשיבה הוסיפו כי... אלה אינם מחויבים להיענות לבקשתה וממילא קיים ספק רב באשר לאפשרות כי המידע הנ"ל קיים אצלם..."**.

מסקנת הבודק הייתה: **"נראה כי האפשרות שהמשיבה תאתר את הנוסעים הזכאים להשבה אינה ריאלית"**.

¹⁶ כמו כן, יצוין למען שלמות התמונה, שסעיפים 26(ב)-(ד) לחוק קובעים, שכאשר בקשת אישור נדחתה או נמחקה לא תחול התיישנות כלפי חברי הקבוצה בשמה הוגשה בקשת האישור, לפני שחלפה שנה, מיום שהחלטת הדחייה הפכה חלוטה (אם העילה לא התיישנה במועד הגשת בקשת האישור). כך גם בנוגע לחבר קבוצה בשמה הוגשה בקשת אישור, שבשל שינוי של בית המשפט בהגדרת הקבוצה הוא לא נכלל בקבוצה.

¹⁷ ת"צ 4753-02-16 (ירושלים) גניס נ' רונלייט דיגיל בע"מ (פורסם בנט המשפט). בהמשך לאותה החלטה, הצדדים שם תיקנו את הסדר הפשרה באופן שלא יכלול מתווה בדבר "כל הקודם זוכה" והגישו לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה מתוקן.

¹⁸ הסוגיה התעוררה לאחרונה, למשל, בהליכים הבאים, התלויים ועומדים: ת"צ (מרכז) 42901-01-18 עטר נ' סלקום ישראל בע"מ; ת"צ (תל אביב) 4815-04-15 כהן נ' בית בלב בע"מ.

33. בסעיף 25 להתנגדות היועץ המשפטי לממשלה נטען, שהסתפקות בפרסום בעיתונות "לוקה בחסר משמעותי" ומעלה חשש אמיתי כי חברי הקבוצה לא ידעו על זכאותם על פי הסדר הפשרה ולא יקבלו את ההחזר הכספי המגיע להם בדין. פסק הדין דחה את ההתנגדות, בנימוק הבא: "הדרך הקבועה למסירת הודעות לחברי הקבוצה נקבעה בחוק תובענות ייצוגיות על דרך הפרסום וזהו הכלל. כדי לפעול שלא בהתאם לכלל ולהוסיף דרישה שונה מהוראה לפרסום בעיתונות הכתובה יש להביא בפני בית המשפט טעמים בעלי משקל אך אלה לא הובאו במקרה דנא" (סעיף 12).
- פסק הדין מוסיף, שסביר להותיר את דרך הפרסום הנהוגה לאור "נסיבות התיק ולהסברים לגבי זהות חברי הקבוצה".
34. היועץ המשפטי לממשלה סבור, שטעה בית משפט קמא הנכבד בשני נימוקיו שבנדון. יש להדגיש, שלסוגיה זו של אופן הפרסום חשיבות מהותית ועקרונית, היות שבהליכים רבים, דרך הפרסום היא שתכריע בפועל, האם פיצוי בתביעה ייצוגית יגיע לידי חברי הקבוצה, אם לאו. כך גם בענייננו, כפי שעולה מיישום הסדר הפשרה דנן בפועל, כדלהלן.
35. בניגוד לקביעת בית משפט קמא, החוק לא קובע ברירת מחדל כלשהי לגבי דרך הפרסום. סעיף 25(ה) לחוק קובע: "פרסום הודעה לפי סעיף זה ייעשה בדרך ובמועד שיקבע בית המשפט, ורשאי הוא לקבוע דרכי פרסום שונות לסוגים של חברי קבוצה". החוק מפרט שיקולים שונים, שעל בית המשפט להתחשב בהם בקביעת דרך הפרסום: יעילות דרך הפרסום, עלות הפרסום, יכולת האיתור של חברי הקבוצה בעלות סבירה, מאפיינים מיוחדים של חברי הקבוצה ועוד. החוק הקנה לבית המשפט שיקול דעת אודות דרך הפרסום הראויה ולכן, פרסום בעיתונות אינו בבחינת "דרך המלך", כפי שסבר בית משפט קמא ובוודאי לא נדרשים "טעמים בעלי משקל", בכדי להצדיק דרך פרסום אחרת.
36. זאת ועוד: פעמים רבות, פרסום בעיתונות נמצא כדרך לא מספיק אפקטיבית להבאת הסדרי פשרה לידיעתם של חברי הקבוצה. ראו למשל בהחלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב בעניין ישראלי,¹⁹ שם הקבוצה מנתה שני סוגים של נפגעים: כאלה שניתן היה לזהותם והפיצוי הוחזר להם באמצעות הוראת קבע, וכאלה שלא ניתן היה לזהותם. על מנת לפנות לחברי הקבוצה הלא מזוהים פורסמה מודעה אודות הסדר הפשרה בעיתון. ואולם, לפי הנתונים שהוצגו לפני בית המשפט – מתוך 164,432 חברי קבוצה לא מזוהים, רק 12 פנו ל"מכבי" בעקבות הפרסום בעיתון. מדובר בהיענות זעומה. בית המשפט קבע שם, כי "הנתון האמור מספק אינדיקציה למידה האפקטיביות של מנגנון יידוע המבוסס על פרסום בעיתונים, אשר במקרה הנדון הניב היענות אפסית". כך ארע גם בענייננו, כפי שיפורט להלן.
37. היועץ המשפטי לממשלה סבור, שלא נכון לקבוע, שדרך המלך לפרסום הסדרי פשרה תהיה באמצעות פרסומים בעיתונות. תחת זאת, נכון יהיה למצוא דרך אפקטיבית יותר להבאת הסדרי פשרה לידיעת חברי הקבוצה, והכל בהתאם לנסיבות המקרה והשיקולים הקבועים בסעיף 25(ה) לחוק. כמובן, אם ניתן באופן מעשי ובעלות סבירה לאתר באופן פרטני את חברי הקבוצה (למשל באמצעות שליחת מכתבים לכתובת הידועה של חברי הקבוצה או באמצעות פניה למרשם האוכלוסין,²⁰ או באמצעות שליחת מסרונים לטלפונים סלולריים או הודעות דואר אלקטרוני) – כך ראוי לעשות. במקרים המתאימים יהיה מקום גם להורות על פרסום הודעה באתר המרשתת של הנתבעת, שפעמים רבות יותר אפקטיבי מפרסום בעיתונות. כך גם פרסום במשרדי הנתבעת, במיוחד במקרים שחברי הקבוצה פוקדים אותם.
38. היועץ המשפטי לממשלה סבור, שטעה בית משפט קמא הנכבד גם בקביעתו הקונקרטית, שלאור טענות הצדדים

¹⁹ ת.א. (תל אביב) 2786/07 ישראלי נ' מכבי שירותי בריאות (פורסם בנבו, 30.8.2011) (להלן: "עניין ישראלי").
²⁰ ראו תקנה 13(ב) לתקנות תובענות ייצוגיות, התש"ע-2010.

ונסיבות ההליך, דרך הפרסום בעיתונות היא סבירה בענייננו. היועץ המשפטי לממשלה יבהיר את עמדתו זו.

39. בהתאם להסדר, יתרת הפיצוי שלא תשולם לחברי הקבוצה תוך 90 ימים בעקבות הפרסומים בעיתונות – תועבר לקרן. סעיף 20(ג)(1) לחוק קובע, שיהיה מקום לפסוק סעד לטובת הציבור (שיועבר לקרן בהתאם להוראות סעיף קטן (2) שם), רק אם מצא בית המשפט **"כי פיצוי כספי לחברי הקבוצה, כולו או חלקו אינו מעשי בנסיבות העניין, בין משום שלא ניתן לזהותם ולבצע את התשלום בעלות סבירה ובין מסיבה אחרת"**.

בעניין זה נפסק בפסק דין גור,²¹ בסעיף 12: **"ככלל, כל אימת שהדבר מעשי, יש להעדיף מתן פיצוי לקבוצת התובעים המיוצגת... על פני מתן תרומה לכלל הציבור"**. כך נפסק לאחרונה גם בעניין ליבוביץ,²² בסעיף 40: **"הסמכות לפסוק סעד לטובת הציבור אינו מוחלטת... הפעלתה מותנית בכך שמתן פיצוי לחברי הקבוצה "אינו מעשי בנסיבות העניין"**.

40. היועץ המשפטי לממשלה סבור, שטענות הצדדים וחוות דעת הבודק **לא ביססו** את הטענה שאיתור חברי הקבוצה אינו מעשי בנסיבות העניין, ביחס לחברי הקבוצה שלא פנו למשיבה בעקבות הפרסומים בעיתונות. הוראות ההסדר על הסתפקות בפרסום לא אפקטיבי בעיתונות הכתובה, הביאו בפועל לכך, שתוצאת הסדר הפשרה נכון לעכשיו היא **העברת סכום הפשרה כמעט בשלמותו, לקרן, מבלי שחברי הקבוצה (ברובם הגדול) נהנו מהפיצוי, תוך שיחול מעשה בית דין עליהם, ובניגוד מובהק לתכלית החוק בדבר מתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין**.

היועץ המשפטי לממשלה יפנה את בית המשפט הנכבד להודעת התובעים והמשיבה לבית משפט קמא מיום 17.12.2019 (מוצג ח'), **שכ-19 חברי קבוצה בלבד** פנו לקבלת הפיצויים לפי הסדר הפשרה (נזכיר, מתוך כ-1410 חברי קבוצה לפחות על פי הערכת הבודק), ושולמו להם פיצויים **בסך כולל של 20,900 ש"ח בלבד**. יתרת סך הפיצוי (בסך של 1,509,100 ש"ח) הועברה לקרן.²³ הנתונים ממחישים את **אי האפקטיביות של הפרסומים בעיתונות**, ואת **הבעייתיות הרבה בהסתפקות בהסדר הפשרה בפרסומים אלה, שאינם מתיישבים עם תכליות החוק ועם זכויות הקבוצה**. יודגש, בענייננו, **לא מדובר בסכומים זניחים לכל חבר קבוצה, אלא בסכום משמעותי**,²⁴ שקיימת כדאיות כלכלית לממשו.

41. לכן, לכל הפחות, נדרש פרסום באתר המרשתת של המשיבה, שיהיה יותר אפקטיבי ביחס לחברי הקבוצה, הן מפרסום באתר המרשתת של בא כח התובע המייצג (שם נערך פרסום בהתאם להסדר) והן מפרסום בעיתונות. יש להניח, שחלק מחברי הקבוצה הם **לקוחות חוזרים** שנכנסים מעת לעת לאתר. ניתן להציע פרסום גם בפלטפורמות דיגיטליות נוספות. ניתן להניח לכאורה, שפרסום כאמור, לא יהיה כרוך בעלויות משמעותיות למשיבה.

42. עוד סבור היועץ המשפטי לממשלה, שיש לקיים **בירור מעמיק** על האפשרות לאתר פרטנית את חברי הקבוצה. הקבוצה כוללת לקוחות קונקרטיים שרכשו כרטיסי טיסה במשך פרק זמן קצר יחסית של כחודש ימים (ראו לעיל, בסעיף 6).

XX

XX

בידי המשיבה מצויים שמות הנוסעים.²⁵ העניין דורש בירור, ובמידת הצורך המשיבה תוכל לפנות למרשם האוכלוסין

²¹ רע"א 1644/15 גור נ' דור אלון (פורסם בנבו, 27.5.2015) (להלן: "פסק דין גור").

²² ע"מ 2748/15 מי אביבים נ' ליבוביץ (פורסם בנבו, 1.9.2019).

²³ ראו גם בהחלטות בית משפט קמא מיום 17.12.2019 (מוצג ט') ומיום 26.1.2020 (מוצג י') שאישרו את העברת הכספים לקרן בהתאם להסדר.

²⁴ 1100 ש"ח לכל חבר קבוצה, לפי הוראות ההסדר. כפי שיובהר להלן, ביחס לחלק מחברי הקבוצה ראוי אף לקבוע **סכום פיצויים גבוה יותר**.

²⁵ ראו בסעיף 21 לבקשה לאישור ההסדר, **שיש למשיבה את שמם של הנוסעים**, ורק נטען שאין לה "אמצעי זיהוי ו/או תשלום חד ערכיים" שלהם. כן ראו בעמוד 15 לדו"ח הבודק: **"נציגי המשיבה מסרו לנו... אין ברשותה מידע מהימן אשר יכול לסייע באיתור נוסעים הזכאים להשבה..."**.

בעלות מופחתת לקבלת כתובות עדכניות של חברי הקבוצה, בהתאם לתקנה 13(ב) לתקנות תובענות ייצוגיות.

גם בנוגע לחברי הקבוצה שרכשו כרטיסים מסוכני נסיעות נדרשת **בחינה מעמיקה יותר**.

XX

XX

היועץ המשפטי לממשלה יציע בעניין זה, שהמשיבה תפנה לסוכנויות הנסיעות בכדי לקבל את פרטיהם של חברי

הקבוצה, ותעדכן את בית המשפט הנכבד בתוצאות הפנייה.

43. דרך אפשרית נוספת לאיתור חברי הקבוצה יכולה להיות **בהטלת מלאכת האיתור על בא כוח המייצג** (לאחר שיקבל את

הפרטים הנדרשים מהמשיבה ומסוכנויות הנסיעות) תוך קביעת תגמול מתאים באחוזים מהפיצויים שישולמו בפועל

לחברי הקבוצה בדרך זו (כאמור לעיל, מדובר בסכומי פיצויים משמעותיים לכל חבר קבוצה), באופן שיתמרץ מקסום

תשלום הכספים באופן פרטני לחברי הקבוצה ו**נקיטת מאמצים ראויים לאיתור חברי הקבוצה**.²⁶

44. רק במידה שלאחר הבחינה המעמיקה המוצעת יתברר, שבאמת ובתמים איתור חברי הקבוצה באופן פרטני (או חלקם)

אינו מעשי, יהיה מקום להעברת יתרת הכספים לקרן.

45. כמו כן, תקופת 90 הימים להגשת בקשות לקבלת ההחזר הכספי על ידי חברי הקבוצה תצטרך "להיפתח מחדש"

ולהימנות **רק לאחר** ביצוע הפרסום באתר המשיבה **ולאחר** מיצוי המאמצים לאיתור פרטני של חברי הקבוצה כאמור.

46. היועץ המשפטי לממשלה יבהיר, שהגם שיתרת סכום הפיצויים כבר הועברה לקרן **לא מדובר ב-"מעשה עשוי"**, היות

שבהתאם לנוהג של הקרן במקרה של הגשת ערעור, הסכום שהועבר אליה **לא חולק, ומעוכב אצל הקרן עד הכרעת**

הערעור דנן. על כן, במידה שהערעור יתקבל, ניתן יהיה להעביר את הכספים לחברי קבוצה נוספים שיאותרו.

ו. פיצוי בחסר לחברי הקבוצה שרכשו כרטיסי הלוח ושוב

47. **טעה בית משפט קמא הנכבד**, כשדחה את טענת היועץ המשפטי לממשלה שהפיצוי שנקבע בהסדר (בסך 1100 ש"ח לכל

חבר קבוצה) הינו פיצוי בחסר ביחס לחברי קבוצה שרכשו כרטיסי "הלוח ושוב". בפסק הדין קמא נקבע (בסעיף 12),

שהפיצוי אחיד ומשקלל את הסיכונים והסיכויים של ההליך, היות שמדובר בהסדר פשרה.

48. אכן, הסדר פשרה מביא לידי ביטוי את סיכוני וסיכויי ההליך. אולם, גם אם לא נדרש בהכרח פיצוי מלא במסגרת של

הסדר פשרה, עדיין יש לבטא שוני רלוונטי בין חברי קבוצה שונים, ולקבוע "תת קבוצות" במקרים המתאימים לכך,

באופן שיבטא את הזכאות השונה של חברי קבוצה שונים. ראו בסעיף 10(ג) לחוק.

49. בענייננו, סעיף 3(ב) לחוק שירותי תעופה קובע, שכאשר נרכש כרטיס טיסה הלוח ושוב, ביטול טיסת ההלוח מנקודת

המוצא מזכה בהשבת מלוא תמורת הכרטיס ששולמה, בניגוד לביטול טיסה במסלול של "חזור" בלבד מהיעד לנקודת

המוצא (כשנרכש כרטיס הלוח ושוב), המזכה רק במחצית מהתמורה ששולמה כאמור.

50. עיון בדו"ח הבודק (בעמוד 5) מלמד, שתחשיב סכום ההשבה מתבסס על עלות כיוון טיסה אחד בלבד, ועל כן, **בנוגע**

לחברי קבוצה שרכשו כרטיס טיסה הלוח ושוב ומקטע הטיסה שבוטל היה בטיסת ההלוח מנקודת המוצא, הפיצוי

שנקבע בהסדר הוא **פיצוי בחסר באופן מובהק**, שכן אינו מחושב ביחס לעלות המלאה של הכרטיס. זאת, גם אם לוקחים

בחשבון שמדובר בהסדר פשרה שלא מובטח במסגרתו בהכרח פיצוי מלא. גם בנוגע לחברי קבוצה שבוטלה להם טיסה

²⁶ ראו בעניין זה ב- בג"ץ 5075/16 ברק נ' בית הדין הארצי לעבודה (פורסם בנבו, 31.1.2017), שם נקבע מתווה דומה.

רק בכיוון של חזרה מהיעד אל נקודת המוצא, סך הפיצוי שנקבע הוא בשיעור של **70 אחוזים בלבד**, מעלות מחצית התמורה ששולמה בעד כרטיס הלוח ושוב, כהפחתת פשרה (עמוד 5 לדו"ח הבודק). הרי, שבנוגע למי שבוטלה להם הטיסה במקטע ההלוח מנקודת המוצא, לאחר שרכשו כרטיס הלוח ושוב, מדובר **בהפחתה משמעותית מסך הפיצוי שנקבע בחוק, בשווי התמורה המלאה ששולמה עבור הכרטיס, הפחתה שאינה סבירה בנסיבות העניין**. כך, גם לנוכח קביעת בית המשפט המחוזי ובית המשפט העליון כאחד, **שקיים ביסוס לכאורי לעילת התביעה שבנדון**.

51. בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע, כתנאי לאישור ההסדר, **שתיקבע תת קבוצה שתכלול את הנוסעים שבוטלה להם טיסת הלוח ושוב וביטול הטיסה היה בטיסת ההלוח מנקודת המוצא, וחברי תת קבוצה זו יזכו לפיצוי גבוה יותר**.

52. **טעה בית משפט קמא הנכבד**, כשלא קיבל את טענת היועץ המשפטי לממשלה, שיש להסתפק בהגשת כל אסמכתא לרכישת כרטיס לטיסה שבוטלה (כגון קבלה, אישור בדואר אלקטרוני וכדומה), ואין לדרוש מחברי הקבוצה דווקא את כרטיס הטיסה שאפשר ולא נשמר. דרישת הסדר הפשרה²⁷ **מכבידה על חברי הקבוצה ועלולה למנוע מהם לממש את זכותם שבדין ולמנוע מהם את קבלת ההחזר**. פסק הדין אף **לא נימק** את קביעתו בעניין זה.

53. לפני סיום, היועץ המשפטי לממשלה יתייחס באופן כללי יותר, לביקורת של בית משפט קמא הנכבד על הגשת ההתנגדות שבנדון ועל הנושאים שבהם עסק מסמך ההתנגדות (ראו בסעיפים 11-12 לפסק הדין).

כידוע, סעיף 18 לחוק מאפשר ליועץ המשפטי לממשלה להגיש את התנגדותו להסדרי פשרה בתובענות ייצוגיות, לנוכח בעיית הנציג המתעוררת באופן מודגש, בהסדרי פשרה בתובענות ייצוגיות, שעה שהתובע והנתבע נמצאים באותה חזית וקולם של חברי הקבוצה אינו נשמע.²⁸ ראו בפסק הדין המחוזי בעניין **ישראלי**²⁹ מיום 30.8.2011, בעמוד 8:

"אכן, ניגודי העניינים, והעובדה שהתובעת והנתבעת נמצאות, בבקשה לאישור הסדר פשרה, באותו צד של המתרגם, מדגישה את החשיבות בקבלת חוות דעת בודק ועמדת היועץ המשפטי לממשלה, שבמקרה שלפניי העלו בעיתיות בהסכם והביאו לשיפור משמעותי בו לטובת חברי הקבוצה... למעשה מטרתם של המנגנונים הללו היא להבטיח כי הסדר הפשרה הינו לטובת הקבוצה שבשמה מוגשת הבקשה".

ובעניין ת"צ (מחוזי חיפה) 32535-11-09 כרסנתי נ' זנלכל בע"מ (פורסם בנבו, 9.11.2014):

"על רקע ניגוד העניינים המובנה ב"בעיית הנציג", המאפיינת את הסדרי הפשרה בהליכים ייצוגיים ... אין צורך להכביר דברים או לנדוד למחוזות רחוקים, על מנת להבין את חשיבות מעורבותו של היועץ המשפטי בהסדרי פשרה, ולא בכדי נתן לו המחוקק מעמד של אחד משומרי הסף של האינטרס הציבורי בכלל ושל חברי הקבוצה בפרט".³⁰

54. הרי, שתפקידו של היועץ המשפטי לממשלה במסגרת התנגדות להסדר פשרה, לא נועד לעסוק רק "בעניינים עקרוניים כלליים ומהותיים" כאמור בסעיף 12 לפסק הדין קמא (מבלי לגרוע מחשיבות הנושאים שבהם עסקה ההתנגדות בענייננו), אלא בראש ובראשונה נועד להגן על האינטרסים של חברי הקבוצה ולוודא שהסדר הפשרה אינו מקפח את זכויותיהם. זאת עשה היועץ המשפטי לממשלה בהתנגדות שלפנינו, וזו גם מטרתו של הערעור דנן.

²⁷ הקובע אמנם שגם בהיעדר כרטיס טיסה ינסו הצדדים לאמת שהפונה טס בטיסה שבוטלה, אך נקבע בסעיף 29 לבקשה, שאם הצדדים לא יצליחו לאתר את פרטי הפונה, הוא לא יהיה זכאי לפיצוי בהיעדר כרטיס טיסה.

²⁸ ראו בסעיף 12 לפסק דין לזין, לעיל, הערת שוליים 14; פסק דין גור, לעיל, הערת שוליים 23, בסעיפים 8-10; גיל אוריון וזיו שוורץ "מנגנונים לפיקוח על מימושה של הפשרה בהליך הייצוגי" **עלי משפט** ט, תשע"א 147-148; פסק דין **ישראלי**, לעיל, ה"ש 21, בעמודים 6-7 לפסק הדין, ובהחלטת בית המשפט בעניין **ישראלי**, מיום 27.12.2012, בעמוד 7 להחלטה.

²⁹ לעיל, הערת שוליים 21. כמו כן, ראו בהחלטת בית המשפט המחוזי בעניין **ישראלי**, מיום 27.12.2012, בעמוד 7 להחלטה.

³⁰ עוד ראו בפסיקת בית המשפט העליון בנוגע לחשיבות תפקידו של היועץ המשפטי לממשלה בעניין: ע"א 8037/06 **ברזילי נ' פריניר** (פורסם בנבו, 4.9.2014), בסעיף ט"ז לפסק הדין של כב' השופט רובינשטיין; ע"א 7615/11 **גלבוש נ' החברה המרכזית לייצור משקאות קלים** (פורסם בנבו, 16.12.2012), בסעיף 6 לפסק הדין; ע"א 2727/13 **מכבי שרותי בריאות נ' ישראלי** (פורסם בנבו, 18.11.2013), בסעיף 1 להחלטה.

55. לאור כל האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבל את הערעור, לבטל את פסק דינו של בית משפט קמא הנכבד ולהורות על דחיית הסדר הפשרה במתכונתו הנוכחית.

יואב שחם

יואב שחם, עו"ד
המחלקה האזרחית
פרקליטות המדינה

היום, א' תמוז תש"ף, 23 יוני 2020.